

OGLAŠAJTE V
NAJBOLJSEM
SLOVENSKEM
CASOPISU V OHIU

★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER
OF OHIO

★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXIII.—LETO XXXIII.

CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY (SREDA), MARCH 22, 1950

ŠTEVILKA (NUMBER) 57

NOVI GROBOVI

ANGELA MAVKO

Rakor smo včeraj poročali, je preminila po daljši bolezni Angela Mavko, stara 63 let. Stanovale je na 47 S. Lake St., Madison, Ohio. Doma je bila iz Loža v Jugoslaviji. Družina živi v Madisonu zadnjih 29 let. Bila je članica društva sv. Ane, št. 4 SDZ in podružnice št. 18 SZZ.

Tukaj zapuščala soproga Jerry, sina Albert, hčer Mrs. Alice Yager v Euclidu, vnukinjo Mildred, sestro Mrs. Rose Boston na Parkgrove Ave. in brata Joe Lavrič. Pogreb se vrši v petek jutraj ob 10.30 uri iz Behm pogrebnega zavoda v Madisonu, Ohio, v cerkev Brezmadežnega spočetja in nato na pokopališče Evergreen v Painesville, Ohio.

THADDEUS T. MARTIN

Včeraj jutraj kmalu po polnoči je umrl Thaddeus T. Martin, star 74 let. Stanovale je na 510 E. 154 St.

Tukaj zapuščala hčer Mrs. Dorothy Podmore, sina William in vnuka. Pogreb se vrši v petek jutraj ob 9. uri iz Mary A. Svetkovega pogrebnega zavoda, 478 E. 152 St., v cerkev sv. Jeronima ob 9.30 uri in nato na pokopališče Calvary.

Pogreb

Pogreb pokojnega George Sopotich se vrši v petek jutraj ob 9.30 uri iz Golubovega pogrebnega zavoda, 4703 Superior Ave., v cerkev sv. Pavla na E. 40 St. ter nato na pokopališče Calvary.

Zadušnica

Jutri, v četrtek ob 8.45 uri jutraj se bo brala zadušnica v spomin četrte obletnice smrti Helen Pevec v cerkvi sv. Vida. Sorodniki in prijatelji so vabljeni, da se opravila udeležijo.

MORILEC POBEGNIL

Clevelandska policija išče nekoga Johna Senchaka, ki je včeraj pobegnil svojim čuvajem. Senchak je bil obsojen na daljšo zaporno kazen, ko je leta 1935 po svojem begu iz mansfieldške ječnice umoril nekoga vozniaka.

APRIL JE MESEC BORBE PROTI RAKU

WASHINGTON, 21. marca—Iz Bele hiše so danes naznanili, da je predsednik Truman proglasil mesec april za mesec "borbe proti raku."

Truman je v proglasu apeliral na državne uradnike, zdravnike, lastnike radio postaj in časopisov, lastnike filmskih družb itd., naj se v aprilu združijo v splošni kampanji za kontrolo raka.

KRALJU LEOPOLDU PONUJAJO KOMPROMIS

BRUSELJ, 21. marca—Bivši premijer in voditelj Socialistične stranke Paul Henry Spaak je danes v odprtem pismu, ki ga je objavilo glasilo stranke, apeliral na kralja, naj se vrne v Belgijo, toda pod pogojem, da se bo odločil prestolu v korist svoje mu 19 let staremu sinu.

PROTESTNE STAVKE IN NEMIRI SE ŠIRIJO PO ITALIJI VSLED PONOVIH UMOROV DELAVCEV

RIM, 21. marca—Italijanska Generalna konfederacija delavcev, ki se nahaja pod vplivom komunistov, je danes oklicala splošno stavko v znak protesta proti opetovanim umorom delavcev.

Stavka bo trajala 12 ur. To je le ena od vrst stavk, nemirov, kmečkih uporov in zaseg zemlje veleposestnikov, ki se zadnje čase širijo po celi deželi. Konservativni in desničarski časopisi pravijo, da je to "spomladanska ofenziva Kominforme v Italiji."

Stavka je bila oklicana za jutri, ker je policija ubila v mestu srednje Italije, v Lentelli, dva delavca, več pa jih je ranila. Soglasno s poročili je policija pravilo, da je to "spomladanska ofenziva Kominforme v Italiji."

Stavka je bila oklicana za jutri, ker je policija ubila v mestu srednje Italije, v Lentelli, dva delavca, več pa jih je ranila. Soglasno s poročili je policija pravilo, da je to "spomladanska ofenziva Kominforme v Italiji."

Komunistični časopis "Unita" je pozval vse Italijane, naj se priključijo demonstracijam proti nasilju policije.

"Tako ne more iti naprej. Mi ne moremo trpeti vladu, ki je ulice in polja posejala s mrtvimi," je med ostalim rečeno v proglasu komunističnega glasila.

Medtem pa je ministrski predsednik de Gasperi imel daljšo konferenco z notranjim ministrom Mario Scelbo, kateremu je poverjena policija. Neki predstavnik vlade pa je istočasno apeliral na Italijane, naj se zoperstavijo manevrom, ki bi lahko "prinesli Italiji žalostne dneve."

Tri bombe eksplodirale

RIM, 22. marca—Tri bombe so danes zgodaj jutraj eksplodirale v Rimu. Prva bomba je bila podtaknjena v glavnem stanu italijanske Komunistične stranke, druga v glavnem stanu de Gasperijeve Krščanske demokratske stranke in tretja na nekem mostu, ki se nahaja od Vatikana le pol milje.

PANAMSKA LADJA Z ZLATOM SE POTOPILA

TAIPEI, Formoza, 21. marca—Danes je bilo naznanjeno, da se je 45 milj od Formoze potopila neka panamska ladja, ki je bila natovorjena z \$200,000 vredno zlato rudo kitajske nacionalistične vlade.

Veruje se, da je posredi sabotaža. Od 47 kitajskih članov posadke, jih je bilo rešenih le sedem.

JAPONSKA SVILA TEKMUJE AMERISKI

NEW YORK, 21. marca—Organizacija The National Federation of Textiles je danes dobila prošnjo od 40 industrijalcev, ki izdelujejo svilo, naj protestirajo v Washingtonu proti uvozu cenejšje japonske svile v Zedinjene države. Industrijalci se bojijo tekmovanja in razmotrivanja o načinih, da se prepreči uvoz japonske svile.

OSUŠENA JAJCA PRODANA POD CENO ANGLIJI

WASHINGTON, 21. marca—The Comodity Credit Corp. je danes prodala Angliji 31,818,000 funtov surplusnih osušenih jajc za \$7,000,000. Osušena jajca so stala ameriško vlado \$40,000,000.

Vlada je jajca kupila po ceni \$1.26 za funt, prodala pa jih je po 22 centov za funt.

FINSKA VLADA NAPADENA

MOSKVA, 21. marca—Moskovska "Pravda" je danes objavila članek, s katerim je napadla finska vlada dr. Urho Kekkona.

NEMIRI V SAIGONU

SAIGON, Indokitajska, 21. marca—Danes so bili obnovljeni nemiri in protestne demonstracije proti Zedinjenim državam v toku katerih je bilo ranjenih nadaljnjih 10 oseb. Indokitajci so sprožili viharne demonstracije že v nedeljo, ko so se v saigonskem pristanišču pojavila dva ameriška rušilca.

Soglasno s poročili sta v nedeljo bili ubiti dve osebi, ranjenih pa je bilo okrog 60.

Nemiri in demonstracije so zvezi z uporniškim gibanjem Indokitajcev, ki želijo neodvisnost. Francozi so ustanovili svojo vlado pod vodstvom bivšega cesarja Bao Daia, ki pa ni priljubljen med Indokitajci. Z druge strani uporniška vlada Ho Chi Minha uživa zaupanje ljudstva in kontrolira večji del Indokitajske.

Zedinjene države so poslale svojo mornarico v Saigon, da bi podprle vlado Bao Daia, s katero so nedavno upostavile diplomatske stike.

Japonski cesar ne bo prišel na zatožno klop

WASHINGTON, 21. marca—Zedinjene države so ponovno zavrgle sovjetsko zahtevo, da se japonskega cesarja Hirohito postavi na zatožno klop kot vojnega zločinca.

Sovjetski ambasador Aleksander Panjuškin je že 1. februarja osebno obiskal državnega tajnika Deana Achesona v zvezi z vojnimi zločini Hirohita, toda njegovi napor, da se cesarja spravi pred sodnijo, so se izjalovili.

Panjuškin je predložil 22 strani obsegačo noto, ki je vsebovala podatke o vojnih zločinih Hirohita in četvorice japonskih visokih častnikov. Toda ameriška vlada na to noto sploh ni odgovorila.

Sovjetska vlada je začela pritiskati za obravnavo proti japonskemu cesarju po obravnavi proti skupini visokih japonskih častnikov, ki so priznali, da je Japonska za časa vojne namerala uporabljati bakterije proti zaveznikom. Toda z druge strani ameriški uradniki pravijo, da je sovjetska zahteva za obravnavo proti Hirohiti le "propaganda."

Državni tajnik je "idol" levičarjev, pravi sen. Wherry

LINCOLN, Neb., 21. marca—Vodilni republikanski senator Kenneth S. Wherry je danes v harno napadel državnega tajnika Deana Achesona, za katerega je rekel, da mora biti odslovljen, ker da je "slab rizik" za varnost dežele.

V svojem govoru na proslavi Founders Day je Wherry rekel: "Danes je državni tajnik Acheson najmočnejša oseba v vladi. Glas je sicer glas predsednika Trumana, toda roka je Dean Achesonova."

"Očitno je, da je on (Acheson) postal tako močan kot idol levičarskih agitatorjev za apiziranje Rusije, da se predsednik že boji, da bo zgubil podporo te radikalne, socialistične skupine na prihodnjih volitvah leta 1952, če bi ga odslovil."

Wherry je izjavil, da so Acheson in "Hissova klika" bili tesni sodelovalci v Državnem oddelku in s svojo zunanjo politiko zavozili v jarek.

"Medtem ko so Acheson in Hissova skupina dajali znamenja v Državnem oddelku, se je štirinajstotica v moskovskem Politbiru polastila kontrole nad eno petino zemeljske oble, ali 13,000,000 štirinajstih milj, in eno tretjino človeštva, ali pa 800,000,000 človeških bitij," je izjavil Wherry.

Domače vesti

V bolnišnici

Včeraj je bil odpeljan v Huron Rd. bolnišnico Frank Kasunich iz 15201 Hale Ave. Za prevoz je skrbela ambulanca Mary A. Svetek. Želimo mu skorajšnje popolno okrevanje!

Himen

V nedeljo sta se poročila v cerkvi Matere Božje v Madisonu, Ohio, Miss Bertha Eršte in dr. Hinko Lobe. Nevesta je hči obče poznane družine Mr. in Mrs. Louis Eršte iz 6209 Schade Ave., ki vodi znano vinarno na 6802 St. Clair Ave. Nevesta je dobro poznana ter se je udeleževala tudi na odru Slovenskega narodnega doma. Ženin je bil rojen v Zagradcu. Studiral je v Ljubljani, kje rje dovršil pravno fakulteto. V Ameriko je prišel 19. junija 1949. Oče ženina je bil učitelj, njegova mati Frančiška, dekleško ime Vidmar, je bila rojena v Pueblo, Colo., ter je s svojimi starši odšla mlada v staro domovino. Novoporočence sta se takoj odpeljala na ženitovanjsko potovanje v Pueblo, Colo., kjer ima ženin svoje sorodnike. Novoporočence želimo vse najboljše v zakonu!

Iz bolnišnice

Mr. Frank Vidmar se je vrnil iz bolnišnice, kjer je srečno prestopal operacijo. Zda se nahaja pod zdravniško oskrbo na domu na 1187 E. 173 St., kjer ga prijatelji lahko obiščejo.

Bolezen

V St. Alexis bolnišnici se nahaja Mrs. Katarina Kral iz 1096 E. 67 St. Prijateljice jo lahko obiščejo, mi ji pa želimo skorajšnje okrevanje!

Na oddih

Mr. in Mrs. Frank Zakrajšek, ki vodita Zakrajškov pogrebni zavod, sta se podala na oddih v St. Petersburg, Fla. Želimo jima mnogo razvedrila in srečen povratek!

Glavni tajnik ZN priporoča program za dobo 20 let, s ciljem, da se med Rusijo in Ameriko sklene trajni mir

AMERISKI KOMUNISTI V KAMPANJI ZA MIR

NEW YORK, 21. marca—Ameriška komunistična partija je danes sprožila "borbo za mir."

V proglasu stranke, ki je bil objavljen v glasilu "Daily Worker", je pojasnjen načrt za mirovno kampanjo. Proglas sta podpisala predsednik stranke William Z. Foster in tajnik stranke Gus Hall.

Foster, ki že dlje časa boleha vsled srčne napake, je v svojem pismu centralnemu komiteju stranke med ostalim rekel: "Odslej, bolj kot kdaj koli poprej, mora borba za mir biti glavno delo naše stranke."

VATIKAN ŽELI BANKIRJA ZA PREDSTAVNIKA ZD

NEW YORK, 21. marca—Radio postaja American Broadcasting Co. je danes iz Rima sporočila, da bi Vatikan želel bivšega wallstreetskega bankirja Jacksona Martindella za ameriškega predstavnika.

Odkar je bivši Trumanov osebni poslanec Taylor podal ostavko, se Vatikan zanima za novega poslanca. Toda z druge strani želijo protestantje preprečiti imenovanje novega poslanca, ker smatrajo, da to krši ameriški principi o ločitvi cerkve od države.

Bankir Martindell ni hotel v New Yorku v zvezi s poročilom radio postaje podati nobenega komentarja.

KONGRESNIK UMRL

WASHINGTON, 21. marca—Danes je v kongresu v teku debat nagloma umrl vsled srčnega napada 66 let star republikanski kongresnik Ralph Edwin Church. Church je govoril proti reorganizacijskim načrtom Trumanove vlade, ko se je nenadoma zgrudil. Par minut pozneje je bil že mrtev.

Nove obravnave v vzhodni Evropi

FRANKFURT, 21. marca—Protikomunistični krogi pričakujejo vrsto novih obravnav ljudskih demokracij vzhodne Evrope.

Z ozirom na poročila iz Varšave sodijo, da bo prišlo do novih pritiskov na rimsko-katoliške voditelje. Poljski parlament je včeraj odobril nov zakon, na osnovi katerega bodo podražljena vsa cerkvena veleposestva. Župniki bodo lahko imeli le toliko zemlje, kolikor so v stanju, da jo obdelujejo.

Iz Bolgarske pa prihajajo poročila, da se je začela obravnavati skupini 25 oseb, ki so obtožene, da so vohunile za Jugoslavijo že od leta 1944. Baje je vohunski krožek organiziral sin bivšega angleškega ministrskega predsednika Winstona Churchilla, Randolph Churchill, ki se je za časa vojne nahajal v glavnem štabu maršala Tit.

Podobna poročila prihajajo tudi iz Prage, kjer se je v mestu Hodoninu začela obravnavati skupini štirinajstih vohunov, med katerimi se nahaja tudi neki rimsko-katoliški duhovnik.

WASHINGTON, 21. marca—Glavni tajnik organizacije Združenih narodov Trygve Lie je danes priporočil program, katerega naj se izvaja 20 let in ki bi za svoj končni cilj imel upostavitve trajnega miru med Sovjetsko zvezo in Zedinjenimi državami.

Lie je na letni konvenciji organizacije B'nai B'rith rekel, da bi se prve korake v okviru tega programa moralo storiti brez odlašanja.

"Jaz ne verujem v politične čudeže," je rekel Lie. "Vzelo bo dolgo časa, da se omili napetost v konfliktu in združi velike sile."

"Prav tako ne verujem, da lahko svet varno odlaš prve korake na tej poti pogajanj in poravnave. S pogajanjmi jaz ne mislim na predajo ali pa enostransko popuščanje z ene ali pa druge strani. Mislim na pravi pomen pogajanj, ki zahtevajo poštene odstopke z ene in druge strani."

"Opogumila so me nedavna zagotovila dveh vodilnih velikih sil—Zedinjenih držav in Sovjetske zveze—o možnosti miroljubnega soobstoja med njima in med dvema različnima ekonomskima in političnima sistemoma, ki ju dve sili zastopata."

"Združeni narodi so bili ustanovljeni na tej veri in upi za svetovni mir slonijo na vrednosti te vere."

"Kar mi potrebujemo, kar potrebujemo svet, je 20-letni program, da se potom Združenih narodov izvojuje mir."

"Verujem, da se mi bo večina ljudstva sveta priključila v želji in upu, da bodo včlanjene vlade Združenih narodov obnovile napore, da pridejo skupaj pri prvem koraku za takšen mir Združenih narodov in to brez odlašanja."

Glavni tajnik Združenih narodov, ki je začetkom tekočega meseca objavil memorandum, s katerim je priporočal, da se kitajske nacionalistične delegate zamenja s komunističnimi, je kritiziral Sovjetsko zvezo, ki je bojkotirala seje Varnostnega sveta, ker je na sejah bil navzoč nacionalistični kitajski delegat.

"Skušal sem pomagati včlanjenim vladam, da bi rešile vprašanje, kdo naj pri Združenih narodih zastopa Kitajsko. To ne delam zaradi tega, ker so Sovjetska zveza in njene sosede odklonile, da bi prisostvovala sejam, na katerih Kitajsko zastopajo nacionalistični delegatje. Nikoli nisem bil mnenja, da je dober način za poravnavo razlik v mnenju, če se zapusti seje, ali pa če se seje ne udeležuje," je izjavil Lie.

ZBOROVANJE MINISTROV ATLANTSKEGA PAKTA

LONDON, 22. marca—Finančni ministri dvanajstih držav Atlantskega vojaškega pakta bodo začeli zborovati v Londonu 29. marca. Na zborovanju bodo ministri razmotrivali v finančnih in ekonomskih naporih, ki so v zvezi z bodočimi načrti za vojno-obrambeno produkcijo.

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

SESTRI SE SREČALI — PO 32. LETIH

CHICAGO, 21. marca—Dve sestri, ki sta zadnjih 15 let živeli oddaljeni ena od druge le 10 blokov, sta se danes srečali, ne da bi vedeli ena za drugo celih 32 let.

Do sestanka je prišlo zaradi brata dveh sester, ki je vpislen pri mornarici kot barvar. Potreboval je spričevalo o lojalnosti in ko je to spričevalo skušal dobiti, je zvedel, da ima dve sestri. Šel je obiskat najprej eno, potem pa drugo. Vsi trije so bili ločeni leta 1918, ko so še bili otroci. Obe sestri, čeprav sta živeli v sosedstvu in se večkrat srečali, sploh nista vedeli, da sta si v najožjem sorodstvu.

PASTOR PRIPOROČA "HIDROGENSKI POŠT"

BEXHILL, Anglija, 21. marca.—Pastor anglikanske cerkve Rev. R. S. Waterson je danes priporočil svojim vernikom, naj postijo med 26. marcom in Velikonočno in sicer z namenom, da bi se preprečilo hidrogensko vojno.

Rev. Waterson je Angleže pozval, naj prenehajo z delom prihodnjo nedeljo in začnejo postiti, če se ne bo do tedaj ustanovilo državni odbor, ki bo sprožil pogajanja med Zedinjenimi državami in Sovjetsko zvezo z namenom, da se sklene sporazum o kontroli atomske energije.

Justični oddelek brzda predloge proti komunizmu

WASHINGTON, 21. marca—Justični oddelek je danes apeliral na kongres, naj previdno obravnava zakonske predloge proti komunizmu, ker da bi se na osnovi takšnih zakonov lahko kaznovalo določene skupine brez vsake obravnave.

Pomočnik justičnega tajnika, Peyton Ford, je na zaslišanju pred kongresnim odborom za neameriške aktivnosti opozoril, da ni povsem sigurno, da bi takšni zakoni bili v soglasju z ustavo. Priporočil je, naj kongres počaka, dokler se potom sodni ne uredi važna ustavna vprašanja. Rekel je, da so ta ustavna vprašanja v zvezi z obravnavo protienajstim komunističnim voditeljem, ki so sicer lani bili obsojeni, toda so vložili priziv na višjo sodnijo.

Odbor za neameriške aktivnosti je začel zasliševanja v zvezi z zakonskimi predlogi proti komunizmu. Po Woodovi predlogi bi bilo protipostavno za vsakega federalnega uposlenca, ki dela pri obrambenih projektih, da pripada kakršni koli "subverzivni organizaciji." Nixonova predloga pa predvideva 10 let zapora in \$10,000 globe za vsako osebo, ki bi bila v zaroti, da se upostavi v Zedinjenih državah "komunistično diktaturo."

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
Henderson 1-5311 — Henderson 1-5312
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00
For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

PREŽIHOV VORANC

Iz Maribora je 18. februarja prispela boleča vest, da je po dolgotrajni bolezni umrl tam veliki slovenski pisatelj Prežihov Voranc z meščanskim imenom Lovro Kuhar. Z njim je izgubila slovenska književnost svojega pripovednika-velikana, slovensko ljudstvo pa zvestega borca za njegove pravice.

Lovro Kuhar se je rodil 10. avgusta 1893 kot sin najemnika grofa Thurna v Podgori v župniji Kotlje, v tistem koščku Koroške, ki je po saintgermainski pogodbi prišel pod Jugoslavijo. Njegova otroška leta so minevala v trdem boju za obstoj na domači grudi. V domači utrakvistični, to je, v ponemčevalni ljudski šoli se je pred njim odprl svet knjige, poleg tega pa tudi socialno in nacionalno gorje koroških Slovencev. V domači hiši je Voranc našel spodbude za literarno snovanje v knjigah Mohorjeve družbe in v literarnem časopisu "Domači prijatelj" Zofke Kvedrove. Politično obzorje in narodnoobrambene argumente je dobival iz celovskega časnika "Mir," ki je tedaj vodil nacionalno borbo na Koroškem. Prvi natisnjeni spis Lovra Kuharja je izšel leta 1909 in sicer je bila to črtica "V tujino," ki je izšla v "Miru" ter druga črtica "Petkov Cene," ki je izšla v "Domačem prijatelju." Leta 1910 je Voranc odšel v Trst za delom, da bi se rešil tesnih domačih razmer. Toda tam ni dobil dela, zato je odšel v papirnico v Podgoro pri Gorici, kjer je nekaj časa opravljal težaška dela, nato pa je spomladi 1911 odšel domov v Podgoro, se uklonil zakonom kmečkega dela in hodil tesarit. Misel na pisateljevanje in nadaljnje izobraževanje pa ga ni zapustila. V šolskem letu 1911/12 biva Voranc v Ljubljani v Zadrugi šoli. V tem letu se je prvič sistematično in po mili volji ukvarjal s pisanjem.

V tem času začne pisati Voranc tudi v socialdemokratsko "Zarjo" in v Slovenski ilustrirani tednik. Leta 1913 priobči v Ljubljanskem zvonu obsirno potepuško zgodbo "Tadej pl. Spobijan," ko je bil na višji zadrugi šoli na Dunaju. Po tej šoli je ostal doma v Kotljah. Ob izbruhu prve svetovne vojne je moral takoj k vojakom. Za njim je šla ovadba, da je odobral sarajevski atentat. Prišel se je njegov vojaški križev pot od enega poveljstva do drugega, z bojišča na bojišče, dokler ni oktobra 1916 prebegnil z bojišča v Italijo, kjer ga je čakalo bridko razočaranje. Kljub mnogim prošnjam za sprejem v srbsko vojsko so ga imeli Italijani zaprtega do julija 1918 leta. Poleti 1919 si je Voranc poiskal službo v Thurnovi jeklarni na Ravnah. Tu je upravljal bratovsko skladišče, v bližnjem Guštanju pa vodil hranilnico in posojilnico za Mežiško dolino. Leta 1920 je v domačem kraju ustanovil celico KP in jo na tem važnem prehodnem ozemlju vodil vse do 1930 leta. Obenem

ŽIVLJENSKA POT SLOVENSKEGA ZNANSTVENIKA SVETOVNO ZNANEGA KEMIKA

Med 249 zaslužnimi delavci in kolektivi na področju znanosti in kulture v l. 1949—je vlada Federativne ljudske republike Jugoslavije nagradila in odlikovala tudi slovenskega znanstvenika D. Maksa Samca, šefa kemičnega instituta akademije znanosti in umetnosti.

Dr. Maks Samec

Nadarjen sin podeželskega zdravnika

Maks je bil rojen v Kamniku, majhnem podeželskem mestecu. Njegov oče je bil zdravnik. Kljub temu niso živeli v blagostanju. Kajti oče je bil pravi ljudski zdravnik, ki od siromašnega prebivalstva, ki je trumoma prihajalo k njemu iskat zdravja, ni zahteval visokih honorarjev, največkrat je zdravil kar zastoj. V hiši, kjer so stanovali, je bila lekarna. Tu se je rad mudil mali, bistri Maks, ki so ga živo zanimala kemikalije, iz katerih je lekarnar sestavljal zdravila.

Ze v deških letih se je odločil, da postane kemik. Pri tej odločitvi mu je vsestransko pomagal njegov veliki prijatelj, kamniški živnozdravnik Sadnikar, znani zbiralec starin in umetnin, mož izredno širokega obzora in vsestranske izobrazbe. Vcepil mu je ljubezen do znanosti in mu pomagal, da je začel delati prve eksperimente, še preden se je s fiziko in kemijo seznanil v šoli.

Biti Slovenec pod vlado črnočoltega avstrijskega orla je pomenilo biti hlapec-suženj.

Maks je bil marljiv dijak. Ves je gorel za študij. Toda bil je le reven slovenski študent. To pa je pomenilo za tiste čase nešteto zapostavljanj, nešteto grenkih preizkušenj. Po dovršeni srednji šoli je nadaljeval študije na Dunaju, kakor takrat vsi slovenski študenti. Najbolj ga je zanimala kemija. Profesorji so opazili njegovo izredno nadarjenost, zato so ga določili, še preden je dovršil študij, za pomočnika pri znanstvenih delih.

Maks se je s strastjo zagrizel v študij. Toda na vrata je trkala beda. Pomoč od doma je bila tako skromna. Iskal je kakšno primerno zaposlitev. Leta 1905 je dobil službo suplenta na srednji šoli. Toda bil je le za kratek čas na zeleni veji. Ni trajalo dolgo, in službo mu je prevzel neki Nemec.

Izguba suplentske službe je bila za mladega Samca hud gmotni udarec. Šele po dolgem času se mu je posrečilo po priporočilu svojih profesorjev dobiti mesto asistenta na dunajskem meteorološkem zavodu. Tu je mlad Samec sestavil prvo znanstveno študijo—o prozornosti atmosfere. V zvezi z raziskovanjem se je moral udeleževati tudi poletov z balonom. Pri enem teh poletov, je zaneslo balon nad Alpe, kjer je mladi znanstvenik zelo težko pristal.

Ta ponesrečni polet z balonom je povzročil na Dunaju veliko senzacijo. Ljudje so se začeli zanimati za mladega aerovanta ter mu omogočili nadaljno znanstveno pot. Dobil je državno stipendijo, pozneje pa službo profesorja na dunajski realki.

Ko mu je bila zagotovljena skromna eksistenca, se je še bolj poglubil v znanstveno delo. Delal je v biološkem poskusnem zavodu akademije znanosti in na znanstvenem delavcem vse možnosti za razvoj njihovega znanstvenega dela in vsestransko podpira njihova prizadevanja na področju znanosti in umetnosti. Dr. Maks Samec, ki je danes šef novega kemičnega instituta Slovenske akademije znanosti in umetnosti, je po osvoboditvi s svojim učencem Božom Popovičem nadaljeval s poskusi oplemenitve domačih vrst premogov—za pridobivanje metalurškega kokska, ki ga vedno več potrebuje industrija. Koks je Jugoslavija prej uvažala. Problem pridobivanja kokska iz rjavega premoga in drugih manj vrednih vrst premoga doslej ni bilo znanstveno obdelano v drugih državah. Jugoslavija pa danes že pridobiva koks po novi metodi in ga ji ne bo več treba uvažati.

To je eno izmed znanstvenih darov slovenskega znanstvenika-kemika dr. Maksa Samca svoji prerogiji svobodni domovini in njenemu ljudstvu.

Med 249 zaslužnimi znanstvenimi in kulturnimi delavci, ki jim je kot priznanje za njihovo delo Federativna ljudska republika Jugoslavija ob zaključku leta podelila visoka odlikovanja in velike denarne nagrade v skupnem znesku 17 milijonov dinarjev, je na čelu seznama znan-

stvenikov ime kemika dr. Maksa Samca, ki ga je domovina odlikovala in nagradila za "znanstvena dela, raziskovalno delavnost in raziskovalne uspehe, važne za ljudsko življenje."

(Poslano Sansu, Chicago)

UREDNIKOVA POŠTA

Važna seja v Slov. društvenem domu

Euclid, Ohio. — Tem potom prijazno vabim vse člane in članice društev, ki zborujejo v Slov. društvenem domu na Recher Ave., da se gotovo udeležite važne seje v petek zvečer ob 7:30 uri. Prijazno se vabi vse one, ki so se prijavili za delo, kakor tudi vse one, ki so pri volji pomagati ob priliki otvoritve novega doma na 23. aprila.

Prosi se ves direktorij, vsa društva in posamezne ustanove, da prisostvujete temu sestanku, ker to je zadnji klic v ta namen. Čas otvoritve je pred durmi, treba se je pripraviti, da bo šlo delo gladko od rok. Opozarja se tudi vse one, ki imajo svoje narodne noše, da jih pripravijo za ta dan.

Torej na svidenje v petek zvečer v Slov. društvenem domu na Recher Ave.

Z narodnim pozdravom za Direktorij SDD:

George Nagode, preds.

Za Mladinski pevski zbor

Zopet daljšajo se dnevi,
prostor zgubljajo noči,
domoljubni, vradosteni,
ptičji rod nazaj hiti.

Dnevi se daljšajo, noči se krajšajo, bližamo se tisti zaželeni pomladi, katera privabi življenje, iz speče narave, da zopet vse ozeleni in začne cveteti, da je človek vsakega nadaljnega dneva bolj vesel in zadovoljen.

Drobne ptičke, katere so tukaj zagledale beli dan, so v jese-ni odletele v toplejše kraje prezimit, da se zopet vrnejo čvrste nazaj v njih rojstni kraj, v pri-nih pomladi. Domoljubne in vradostne se pripravljajo, da pohitijo nazaj, kjer bodo zopet žrgolele sladke pesmice.

Tudi naše narodne ptičke se veselo in pridno pripravljajo, da pohitijo nazaj v skupni dom, kjer nam bodo peli sladke pesmice, da nas zazibljejo v radosti življenja. V zimskih večerih so se pridno učili, da bo čim lepše donela naša mila pesem iz njihovih mladih grl in nas napolnjevala mehka melodija njihovih glaskov.

Cenjeno občinstvo je vabljenje, da prisostvuje vrnitvi teh mladih pecev. V nedeljo popoldne ob 3.30 2. aprila bodo prihiteli v Slovenski delavski dom na Waterloo Rd. Pridite!

Jack Tomšič.

Gibanje prebivalstva v Gorici

Gorica, ki je odrezana od svojega naravnega zaledja, nima pravih pogojev za gospodarski razvoj, kar se kaže tudi v gibanju prebivalstva. Predlanskim je število rojstev presegalo število smrtnih primerov, še za 187, lani pa le za 70, v mesto pa se je priselilo le za 348 več ljudi, kakor se jih je izselilo.

Število rojstev je nasproti letu 1948 padlo od 705 na 615, število porok pa od 321 na 269. Po uradni statistiki je bilo ob novem letu v Gorici 40.959 stalnih prebivalcev, skupaj z začasnimi bivačnimi pa 45.352.

Ali ste naročnik "Enakopravnosti"? Če ste, ali so Vaši prijatelji in znanici? "Enakopravnost" je potrebna vsaki družini zaradi važnih vesti in vedno aktualnih člankov! Širite "Enakopravnost!"

Moderna zaščita kulturnih zelišč

Kulturne rastline imajo mnogo sovražnikov. Ljudje so jih pričeli gojiti v monokulturah ter so jim izpremenili bistvene lastnosti. S tem so jim odvzeli tudi mnogo naravnih sposobnosti za obrambo zoper škodljivce. Še več, prevzgojene in neoporne rastline so ugodna mesta za razvoj vsakovrstnih novih parazitov.

Znanstvenik Howard, avtor slovite knjige "Nevarnost pred mrčesom," je prepričan, da je obstoj človeštva nujno povezan z neizprosnim bojem proti parazitom. V poslednjih letih so se paraziti tako razširili, da bi bila resno ogrožena naša prehrana, če ne bi dobilo človeštvo mogočnega podpornika v tej borbi—moderne znanosti.

Škodljivcev je več vrst: mrčes, bolezniki (kot perospora), plevel in glodavci, zlasti poljske miši. V borbi proti tem škodljivcem so iznašli ljudje tri načine, ki se stalno izpopolnjujejo. V tehnični način boja štejemo umejevanje nevarnosti in sprememb kulture. Pospeševanje rasti naravnih nasprotnikov parazitov in križanje sta uspešna biološka načina. Najmodernejša in najuspešnejša pa je kemično oblika zatiranja škodljivcev.

Za kemično uničevanje uporabljamo vedno nova sredstva v plinastem, tekočem in trdnem stanju, pri čemer se poslužujejo posebnih, sodobnih naprav. Namesto ročnih ali motornih brizgalk uporabljajo že orjaške razprševalce, ki tekočino razme-glijo.

Vendar ni dovolj, če poznamo učinek strupov na mrčes. Zelo važno je sistematično proučevanje celotnih poljedelskih predelov. Treba je ugotoviti najbolj občutljive oblike mrčesa (ilicinke, črvi), najprimernejši čas za uničevanje, preprečevati škodljive učinke za rastline, ohraniti antiparazite itd. V Kanadi vrše tovrstne preiskave pod nadzorstvom ministrstva za poljedelstvo, ki objavlja rezultate v letnih poročilih. Ta poročila so postala dragocen pripomoček agromonomom v raznih deželah pri njihovem nadvse koristnem poslu.

Novi časi prinašajo tudi moderne načine uničevanja plevela. Splošno znano je zapraševanje žita z žvepleno kislino. Ta pože-rne rastline s širokimi listi, kakršne ima plevel, po ozkih stebelih pa spolzi na tla, ne da bi jih poškodovala.

V Angliji sedaj izpopolnjujejo način uničevanja plevela z umetnimi hormoni. Če se bodo polz-kusi posrečili, bodo kulturne rastline v bližnji bodočnosti verjetno za vselej rešene nadležnega škodljivca. Spojine, iz katerih sestojijo umetni hormoni, so dejansko urejevalci rastlinskega življenja. Vskravajo jih korenine vseh rastlin. Plevel popolnoma uničuje s svojim delovanjem na njegove važne dele, dočim enakoličnicam, med katere štejemo tudi žito, sploh ne škodujejo.

Muhasta zima

Letošnja zima je po vsem svetu zelo muhasta. Dočim pokrivajo Donavo na Bavarskem ledena plasta, je v Konstancu pradenje pomladansko vreme. Na Srednjem vzhodu že 48 ur neprestano sneži. Toliko snega niti najstarejši ljudje ne pomnijo. V Aleksandriji, v Egiptu besni siloviti vihar, zaradi katerega so morali ustaviti ves promet. Led sega na Nilu 500 kilometrov južno od Kaira in je izredni mraz prodrl globoko v notranjost Egipta. V Palestini je Jeruzalem zaradi visokega snega—zapadlo ga je nad en meter—popolnoma odrezan od zunanjega sveta. V Palestini so zaradi mraza zelo prizadeti tudi nasadi pomaranč in citronov.

“ČUDA SVETA”

Kralj, ki je zgradil gorski raj.
Roparski napadi v puščavski megli.

Zgodovinarji sedaj raziskujejo, ali ni morda prav ta začasni mongolski most med Evropo in Azijo, ki ga je zgradil Marko Polo in so ga mohamedanci takomalu podrli, tista pot, po kateri so prišli v Evropo morbarski kompasi, strelna orožja, tisk in druge vzhodne iznajdbe. Markovo pripovedovanje kaže na to, da so se te besede pojavile šele po teh trgovskih zvezah. V Khotani raste bombaž in koton (bombaž) nas na to spominja; puščavski pridrivi in čudni zvoki peščenih vrtnicev, ki jih opisuje v puščavi Gobi, so morda izvor besede “gobe-lin”.

Beseda “assassin” (morilec) ima pa skoraj gotovo korenine v eni najbolj čudovitih pravljic, ki jo je Marko zapisal o Perzijski domovini vseh modernih pravljic.

To je zgodba v Starčki z go-re. Prebrisani vladar je zgradil v neki gorski dolini čudovit vrt. Vanj je postavil paviljone in palače, nasadil vrtove z izbranim sadjem in jih oplešal s potočki, po katerih se je v izdajni pretakalo vino, mleko, med in voda; v vrtu je nastanil veliko število izbranih krasotic, ki so znale igrati na vsa glasbila, sladko prepevati in plesati. Starček je namreč hotel vce-stiti svojemu ljudstvu vero, da je ustvaril zemeljski raj.

Nihče ni smel stopiti v ta vrt, razen njegovih “Ašišinov”. V močni trdnjavi je namreč vzdrževal znatno število 12—20 let starih mladeničev, ki so imeli veselja do vojaškega poklica, in tem je pravil zgodbe o rajih prav tako kot je delal Mohamed.

Potem jih je dal odnesti 4, 6 ali 10 hkrati na vrt, ko jim je prej dal piti opojno pijačo, da so trdno zaspali. Ko so se zbudili, so se znašli v vrtu, kjer je bilo nebeško lepo. Menili so, da so res v raju.

Lepe ženske in dekleta so jim bile v vsem na uslugo. Prosto-voljno ne bi hoteli vrta nikdar več zapustiti.

Kadar je hotel poslati kakega “Ašišina” na nevaren podvig, je dal piti enemu fantu v vrtu tisto opojno pijačo, na kar so ga prenesli v palačo pred vladarja. Ta ga je vprašal, odkod prihaja; mladenič je odgovoril, da iz raja, ki je prav takšen, kakršnega popisuje Mohamed.

Drugi navzoči mladeniči so si seveda silni zaželeli, da bi prišli v ta raj.

Če je potem hotel stari despot ubiti kakega sovražnega kneza, je dejal enemu izmed svojih mladeničev: “Pojd in ubij ga: ko se vrneš, te bodo moji angeli odnesli v raj. Če pa

umrješ, te bodo moji angeli prav tako odnesli v raj.”

To zgodbo je zapisal Marko Polo samo kot pravljico. Najzveneti našim ušesom še tako romantično in neverjetno, dejstvo je, da so v raznih gorskih predelih mohamedanski poglavarji res tako rekrutirali vojske. Uspavalni drogi se po arabsko pravi hašiši, vojake-morilce pa so imenovali “hašišin” (kar ni daleč od besede francoske ali italijanske besede “assassin”, assasino (morilec).

Nekateri jezikoslovci razlagajo izvor te besede iz latinskega od sassum — kamenje! (kar da so kričali vojaki, kadar je bilo treba s kamenjem napasti sovražnika.)

Marko pripoveduje, kako je Džingiskanov vnuk Hulagu osvojil Bagdad in uničil abasidski kalifat; zgodba je alegorična, ima pa zdravo zgodovinsko jedro.

Nato popiše visoko razvito bagdadsko trgovino, izobilje svilenega blaga in zlatega brokata; ter doda tako stvarno, kot bi to storil vsak moderni konzul, da vsa ta trgovina zavisi od izhoda na Perzijski zaliv pri Basri.

Indijske bisere za evropska tržišča so predelavali v Bagdadu in Marko se je čudil mohamedanskim učenim stolicam za “magijo, fiziko, zvezdoslovstvo, geomancijo in fiziognomijo”.

Markova poglavja o Perziji so pravi zemljepisni slovar, ki je z malimi spremembami še danes uporaben.

Pri Tabrisu so stopili na sedanja perzijska tla, šli mimo Kazvina, pri Savehu pa se Marko ustavi, da nam pove vzhodno verzijo o nadaljnjih dogodivščinah svetih treh kraljev, ko so se vrnili iz Palestine.

Marko je potoval dalje skozi

Jasdi, ki je bil že tedaj tako znamenit po svoji svili kot je danes, in dospel v Kerman. Seveda se je trojica Polo zanimala za glavno delavnost vsakega kraja. To pot je bila to domača obrt. Tipali so fino blago, ki so ga vtkale žene in dekleta, občudovali srebrne in zlate veze-nine in se čudili lepim vzorcem živali, ptičev in drugih fogur.

Danes poznamo boljše kašmirske tkanine, toda današnje kermanski tkalci vam povedo, da so kašmirske izdelke samo poznejši posnetki originalnih kermanskih šalov (odtod naša beseda šal).

Z občudovanjem so prijemale v roke hermansko orožje: bodala, meče, loke in tulce za puščice. Ogledovali so uzde, stremena in sedla za krasne perzijske konje, ki so jih videli zunaj na planjavah, konje, ki so jih drago prodajali v Indiji, čisto pa jih tudi zamenjavali za fine meče iz indijskega jekla.

Med Kermanom in Ormuzom se Marko naslaja ob pogledu na datljeve palme in pistacije ter opisuje posebno vrsto prepelice “frankolinov”, ki so mešene, črnebele barve, kljun in noge pa imajo rdeče. Tu je tudi prvič srečal grbaste vole, ki pokleknejo, da jim nalože tovor in ovco z debelim repom, ki tehtajo več kot 9 kg.

Ker se je Marko zanimal za vsako novo stvar, je vprašal, zakaj obdajajo vasi visoki zidovi iz blata. Zvedel je za roparske tolpe plemena Karaunas, ki strahujejo in plenijo vso pokrajino.

Kadar hočejo iz tolpe ropati, tako je zapisal, uporabljajo neko hudičevo čarovnijo, da se sredi belega dneva zmrzači. Nato prehajajo pod zaščito megle vso planjavo in ujamejo sleherni živo bitje. Stare ljudi pobije-

jo, mlade pa odpeljejo v sužnost.

To “puščavsko meglo” so imeli dolgo za izmišljotino; moderni geografi pa dobro poznajo perzijsko “suho meglo”, ali peščene viharje, ki se dvigajo v teh predelih. Roparsko plemo Karaunas tega navarnega pojava ni pričaralo, pač pa ga je znalo učinkovito izkoristiti.

Doslej neznana mrzlica v Italiji

V Italiji, posebno v Ankoni, so se pojavili primeri težke mrzlice, katere simptomi so duševna potrtost in znaki blaznosti. Ta mrzlica, imenovana “mrzlica q” (po ameriškem mestu Queens-land, kjer so jo najprej zaznali), je bila doslej znana samo v Zedinjenih državah in domnevajo, da so jo prenesli v Italijo ameriški vojaki.

Zastopniki “Enakopravnosti”

Za st. clairsko okrožje:

JOHN RENKO
1016 East 76th Street
UT 1-6888

Za collinwoodsko in euclidsko okrožje:

JOHN STEBLAJ
26851 Oriole Avenue
REdwood 1-4457

Za newburško okrožje:

FRANK RENKO
11101 Revere Avenue
Diamond 1-8029

As any woman knows, even the best perfume will evaporate into thin air if the stopper isn't replaced properly.

It's the same way with money. On payday, you feel so wonderfully wealthy — but suddenly, if you don't watch out, your cash seems to be vanishing into thin air.

There's one good way to put a stopper on money-evaporation. All you do is sign up for the Payroll Savings Plan where you work (or if you work for yourself, join the Bond-A-Month Plan at your bank) and a certain amount is deducted automatically from your salary.

It's painless — you'll never miss the money. It's safe — you've got Uncle Sam backing up your investment. It's profitable — \$4 for every \$3 after ten years.

And what a happy feeling to know that a part of your salary is tucked away for the future!

Automatic saving
is sure saving—
U.S. Savings Bonds

ENAKOPRAVNOST

This is an official U. S. Treasury advertisement—prepared under auspices of Treasury Department and Advertising Council.

Winter-Proof Charm

No need to envy the carnival queen who stays so pretty a' top her rake of ice. Snow and windy weather can be taken in stride by following just a few grooming hints. For day-long comfort and prettiness, take a tip from snow fans.

Wise snow fans winter-proof their faces, too. Nothing steals away the natural oils of skin so quickly as cold, sleet and wind. To offset this, baby your skin with a lubricating baby lotion. Right after washing your face, moisten finger-tips with a few drops of the lotion and work it well into the skin. This fragrant white emulsion of bland oil and water with lanolin and an antiseptic added softens and soothes the skin and acts as a wonderful powder base. Out-of-door enthusiasts know that an extra bit of baby lotion rubbed in around nose and lips and all over hands and wrists is good protection against reddening chaps and windburn. Short skating skirts call for the same protecting treatment for legs, too.

N. J. Popovic, Inc.

IMA ZASTOPSTVO

Chrysler - Plymouth avtov

PRODAJA NAJNOVEJŠE 1950 IZDELKE KOT TUDI
RABLJENE AVTE

V zalogi ima razne dele in potrebščine za avte ter izvršuje razna popravila po tovarniško izurjenih mehanikih.

8116 LORAIN AVE.

ME 1-7200

NICK POPOVIC, predsednik

ANTON INGOLIČ:

MLADA LETA

POVEST

(Nadaljevanje)

Ko je Tine izgotovil mizico, se je lotil pisane mize. Z očetom sta se že nekaj večerov pogovarjala o tem, pod njegovim vodstvom si je narisal podoben navje. Naj bi sedaj nekaj časa nastil delo! Naj si odpočije, saj je tako bled in suh! In ona je skoraj ves dan sama z Martico. Dopolnje pomaga materi v kuhinji, popoldne pa se dolgočasi s Tinetom. Če se gresta s Tinetom, tedaj kopat, sili Tine že čez pol

ure domov. In tudi mama je neprijazna, ker ga nič ni k njej.

Tine pa je ves dan živel v lesu. Ko je delal ob svojem skobelniku in je od vseh strani prihajalo ropotanje in brnenje strojev, se mu je zdelo, da je on sam del tega večnega premikanja in ropotanja. Kakor bi bil sam daleč nekje, in vendar tako zelo navezan na vse, kar ga obdaja. In iz hrapavih, kosmatih desk ustvarja določene like, uglaenje in urezane, kakor je treba.

V duši mu je bilo svetlo in jasno. Ves dan si je tiho prepeval in žvižgal. Zato ni mogel raz-

umeti, zakaj je Marta postajala od dne do dne bolj zadirčna in zaprta.

Ko je prišel zvečer v sobo, je navadno že ležala v postelji ali pa je slonela ob oknu. Tine je bil telesno truden, toda duševno svež in jase. Pristopil je k Marti in jo objel.

“Kaj misliš, Marta?”

Toda Marta ga je odrinila in molčala.

Tine je legel, a Marta je še vedno molčala.

“Kaj vendar premišljuješ?”

Nobenega odgovora.

Končno pa jo je našel nekega večera vso v solzah.

“Čemu jočeš?”

Dolgo ni bilo odgovora, nazadnje je bruhnilo iz nje:

“Nič več se ne brigaš zame. Komaj zjutraj vstaneš, se umiješ, izpiješ kavo in si že v delavnici. Niti ene lepe besede mi ne privoščiš ves dan, niti enkrat me ne objameš ali vsaj pobožšaš. Še več, kako pa je bilo pred leti? Včasih si vso uro sanjaril v postelji, da sem šola zamudila.

In kjerkoli si me videl, si imel lepo besedo ali vsaj topel pogled zame. Sedaj pa me odganjaš, čegrem včasih v delavnico pogledat, mimo mene pa greš kakor mimo tujega človeka. Ves dan nimaš časa zame in še zvečer, ko bi se rada kaj pogovorila s teboj, sедиš tam spodaj na klopi in ne prideš gor. In ko prideš, izpregovoriš nekaj besed in zapsiš; le včasih prideš k meni, in tedaj bi moralo biti vse, kar ti želiš. Saj me nimaš nič več rad, kako pa bi mogel biti takšen! In tudi Martice nimaš, saj se nič ne brigaš zanjo.”

Tine je sedel k oknu. Ob česti, so gorele električne luči.

Pred leti ni bilo električnih luči, tedaj je bilo lepše. Na večer je tedaj šel med hišami ob potoku, se ustavil zdaj tu, zdaj tam in drazil dekleta. Potem se je vrnil domov, prižgal svetilko in čital uro ali dve.

Da, tedaj je bilo čisto drugače.

Sedaj pa svetijo na vasi elek-

trične luči, sedaj ne sme na večer na vas, sedaj ne sme niti delati, niti čitati, niti ljubiti, kadar hoče, sedaj ničesar ne sme, kar bi sam hotel.

Marta je jokala na postelji. Čez čas se je zbudila Martica in še ona planila v jok.

Kaj naj vendar stori?

Ali naj gre k Marti, jo objame in tolaži? Ali naj ji govori, kako zelo jo ima rad, kako mu je lepo, kako bosta čez nekaj mesecev živela v mestu, kako je lepa in je srečen ob njej? Naj jo poljublja, da bo utihnila, da se bo začela smejati, ga prosila, naj si bosta dobra, se privijala k nje-mu in se mu nazadnje vdala?

Ali naj stori tako, kakor je že toliko in tolikokrat?

Ne, tega ne bo več delal! Saj vendar nima pomena. Saj čez nekaj dni je spet kakor prej, včasih že drugo jutro.

Ne, s tem ne bo ničesar izpremenil. Tu bi bilo treba nečesa drugega.

Toda česa?

Martica je zopet zaspala, Marta je še vedno jokala.

Tine pa se ni ganil od okna.

Tu ni nobene pomoči. Nekaj je zgrešeno v njuni ljubezni, v njunem življenju. V nečem sta se oba zmotila, in sedaj, ko stojita že tretje leto vsa resnična drug pred drugim, vidi vsakdo izmed njiju v drugem nekoga čisto drugega, kakor pa ga je poznal, gledal in ljubil v tistih opojno strastnih mesecih pred poroko in prve mesece zakona. Tedaj se je v njiju vrglo, ju vrglo iz sebe, da sta plavala v čudežnem svetu, ki je bil obema enak, ki ju je napravil enaka.

Toda pozneje se je tisti ogenj nekoliko ohladil, tisti čudežni svet je izginil nekam in nenadoma sta stala v resničnem življenju s svojimi pravimi, nekdanjnimi navadami, besedami, željami in nagnjenji. In tedaj sta začutila, da se ne poznata popolnoma. Toda tega si nista hotela priznati, iskala sta krivde v malenkostih, v študijah, stanovanju in bogve v čem. A Tine se-

daj ve, da ni krivde izven njiju, marveč v njunem bistvu. Ona bi rada sanjarila, on pa bi rad delal! Saj je presanjaril vsa leta! Sedaj pa se mu hoče dela, resničnega, trdega dela!

Marta je jokala vedno glasneje.

Tinetu je postalo neznosno. Najrajši bi vstal in šel. Toda mora se premagati, domači bi slišali. Mati mu itak vedno pravi, naj si bosta dobra. Sedaj ne pomaga drugega kakor potrpeti, pravi; tudi ona je morala.

Tine je stopil k Marti in ji položil roko na glavo. Čez čas je sedel k nji na posteljo in jo pobožal po licih.

Marta je polagoma utihnila. Tine jo je gledal v mesečini, ki je lila nanjo. Ležala je sključena v beli srajci. Odeja ji je bila padla na tla. Lasje so ji ležali razpleteni na blazini. Jasno so se odražale njene polne prsi, boki so bili zaliti in močni.

(Dalje prihodnjič)

FERDO GODINA:

BELE TULPIKE

ROMAN

(Roman je bil spisan leta 1941)

(Nadaljevanje)

Stala je tiha med križi in med nizkimi cipresami. Še je blede svetloba poljubljala njene stare, sive zidove.

Bil je temen, hladan večer. Prišel sem tiho v farovž. Prepričan sem bil, da me ni nihče opazil. Tipajoč sem poiskal divan. Moja veriga je skočila k meni. Božal sem jo, ona pa mi je rinila gobček med prste. Z eno roko sem jo božal, z drugo pa sem si odvezoval čevlje.

Takrat je potrkala na vrata dekanova sestra Treza. Po trkanju sem jo spoznal. "Ave," sem se oglasil in prižgal luč. Tistega smehljaja ne bom pozabil. Prinesla mi je večerjo. Na velikem, nelepem obrazu ji je igral nasmehek, pred katerim sem se zgrozil.

"Večerjo sem vam prinesla," je dejala in čakala, kaj bom rekel. Večerje še nikoli nisem dobil v svojo sobo. Zdal se je zgodilo prvič, odkar sem v Lendavi. Jedli smo zmeraj skupaj v obednici, dekan, kaplan Šernek in jaz. To me je zelo zadelo, čeprav si dekanove družbe nisem želel. Sezuval sem si čevlje in sem za trenutek molčal.

"Dobro," sem rekel in postavil čevlje pod posteljo. Treza je odšla, jaz pa sem se preoblekel.

Nisem pričakoval, da bi se moje srečanje z Rahelo že danes zvedelo na farovž. V Lendavi ima ušesa vsaka stena, vsako drevo in vsaka trava. Lendava je pravo gnezdo.

To je torej moja najnovejša kazen; jedel bom v svoji sobi. Ne, prav nič mi ne more dekan. Ne bojim se ničesar. Oporo sem čutil v administratorju Grafiču. Kaj mi vendar more dekan Jerebič.

Sedel sem za mizo, truden od hoje in od viharne večera. Vzel sem žlico in sem se nagnil nad jed, iz katere se je kadilo. Ni mi dišala. Vedno znova se mi je viljevala misel, kako bom v bodoče živel na farovžu pri Jerebiču.

Pa kaj mi je vse to mar, ko je vendar Rahela moja! Moja je in nobena človeška sila mi je ne more vzeti. V njeni vazi, ki je polna suhih rož, bodo spet cvetele dišeče vrtnice, škrlatne sočne rože, ki bodo pri meni, ko Rahela ne bom videl.

Ves sem drhtel od lepe misli,

Kromatične harmonike
120 basov (Universal), izdelane v Detroitu, se prodajo.
V prvovrstnem stanju.
Vpraša se na
1157 E. 80 ST.

ŽELIMO DOBITI
HIŠO ZA 1 ALI 2 DRUŽINI.
ČE IMATE NAPRODAJ,
nokličite
IV 1-7646
REALTOR

VAS MUČI GLAVOBOL?
Nabavite si najboljše tablete proti glavobolu v naši lekarni.
Cena 50c.
MANDEL DRUG CO.
Lodi Mandel, Ph. G., Ph. C.
15702 Waterloo Rd. — IV 1-9611

DEKLE
za splošna pisarniška dela dobi dobro službo. Mora imeti nekaj znanja v knjigovodstvu. Dobi plačo in obede. Katero zanima, naj pošlje prošnjo na Box 11, c/o Enakopravnost, 6231 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.

JOS. ŽELE IN SINOVI

POGREBNI ZAVOD

6502 ST. CLAIR AVE. ENdicott 1-0593
Avtomobili in bolniški voz vedno in ob vsaki uri na razpolago.
Mi smo vedno pripravljeni za najboljše postrežbo.
COLLINWOODSKI URAD:
452 EAST 152nd STREET Tel.: IVanhoe 1-3118

ki mi je prišla kakor duh v ožrače, kjer sem bil zasvožen in zasmehovan.

Večerjati nisem mogel. Luč je svetila na posodo in hrano, katere nisem razločil.

Treza je potrkala pri kaplanu Šerneku na vrata. Poklicala ga je k večerji, kakor je to storila sleherni dan pri obeh. Šla je po cementu z nakovanimi čevlji glasno, da je odmevalo od sten.

Kaplan Šernek je podrsal s stolom, zaprl knjigo in spet utihnil. Mogoče je prisluškoval, kaj delam jaz, če večerjam ali pa se čudim spremembam.

Kaplan je le odprl vrata, jih zaklenil in šel v obednico.

Najraje bi ugasnil luč in legel. Toda Treza bo gotovo prišla po posodo. V vsem farovžu se ni ganila živa duša. Le iz kuhinje se je slišal pretrgan pogovor. Dekan in kaplan večerjata: molčita in imata v mislih mene. Moje mesto pri mizi je prazno. Vsi v hiši govorijo samo o meni, to sem vedel. Le komu se je tako mudilo do dekana z novico o mojem sprehoju, nisem mogel vedeti.

Na hrani se je naredila lahna strd. Pustiti je nisem smel, ker bi vsi na farovžu vedeli, da mi je šlo to do srca. Kam z večerjo?

Imel sem sicer lonček, v katerem sem si prinesel od doma zabelo. Toda lončka nisem smel nikdar pustiti, ker mi je Treza pretaknila vse stvari, ko je pospravljala. V sili sem porabil krožnike in jih nesel na stranišče. Spustil sem vodo in hitel nazaj v sobo. Do čudnih stvari pripelje človeka tako življenje. Begam, nikjer ne najdem mesta, dajem si poguma, nikakor se ne bojim, a se vendar tresem pred dekanom, pred Trezo, pred vsakim človekom.

Žlico in vilice sem umazal prav tako kot bi večerjal. Vse sem tako pripravil, kot bi jedel in bi se najedel. Vzel sem časopis v roko in čakal, kdaj pride Treza po posodo.

Večerja je skakala po časopisu. Nisem je odrinil kot po navadi, kadar sem res čital časopis. Gledal sem jo in ona je gledala mene.

B. J. RADIO SERVICE

1363 E. 45 St. — HE 1-3028

SOUND SYSTEM
INDOOR — OUTDOOR

Prvovrstna popravila na vseh vrst radio aparatov

Tubes, Radios, Rec. Players
Vse delo jamčeno

Zakrajsek Funeral Home, Inc.

6016 ST. CLAIR AVENUE
Tel: ENdicott 1-3113

Zunaj je bila noč, prava jesenska noč. Oblaki so zopet zagrnili zvezde. Bliskalo se ni več. Okrog luči se je opletala metelica z velikimi, prašnatimi krili in par mušic je drselo po toplem steklu.

Pri najmanjšem nemiru zunaj sem se zganil. Naslonil sem se nazaj, se napravil brezskrbnega in se sklonil nad časopis. Z očmi sem pa obvisel na steni in sem prisluškoval, če se bodo zaslišali koraki.

Moji današnji dogodki so se potopili v morje. Življenje na farovžu me preveč prevzame, da bi sploh mislil na kaj drugega. Samo pazil sem, koga bom srečal, kako bom pozdravil in kako pogledal. To se je ponavljalo. In zdaj pričakujem ves na trnju Trezo, da bo prišla, da bo segla z velikimi delavnimi rokami po posodi. Gledala me bo, jaz bom pa sklonjen nad časopis in bom bral. Vse se bo tiho in v miru zgodilo. Še metelica ne bo prenehala obletavati žarnico.

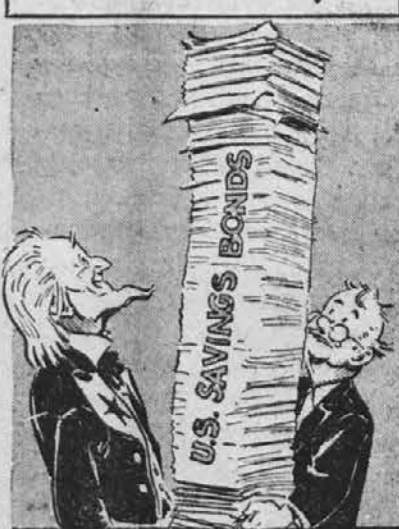
Kaplan Šernek je odprl vrata iz obednice. Večerja je bila končana. Stopal je počasi po hodniku. Ko je šel mimo mojih vrat, ni niti za spoznanje spreminil svojega koraka. Zaprl je vrata v svoji sobi. Podrsal je s stolom, odprl knjigo in zopet me je zajel grozen mir.

Sedel sem na divan in se koskušal spraviti v položaj, ki bi me kazal Trezi čimbolj malomarnega. Hotel sem ji vzbuditi vtis, da mi je dekanovo ravnanje čisto prav. Povedala mu bo Treza vse do potankosti.

Na divanu nisem našel pravega mesta. Vstal sem in spet sedel na stol. Nogo sem stegnil pod mizo, naslonil sem se nazaj, palec sem vtaknil v telovnik, z drugo roko pa sem držal časopis. Treza ni neumna. Vse to bo opazila.

Vrata v kuhinjo so se odprla. Treza je prihajala po hodniku.

Uncle Sam Says

The American People have bought 1,275,000,000 individual U.S. Savings Bonds since they were first offered in May, 1941. Every one of these Savings Bonds is guaranteed by your government and returns to you \$4 for every \$3 invested within ten years time. Have you ever stopped to consider where the help came from to assist the Treasury Department build this greatest sales record in history? It was done with the assistance of some 3,000,000 volunteer workers, all Americans ready to help their country. So to this wonderful volunteer army you and I owe a lot. Why don't you join them in the Big Savings Bonds Independence Drive starting May 15?

U. S. Treasury Department

Potrkala je hrupno in ni niti čakala, da bi ji odgovoril.

"Posodo bi odnesla, če ste po večerjali." Mislija je, da se večerje nisem dotaknil. Čutil sem po govoru, da ji igra smehljaj na ustih. Sklonjen nad časopisom sem ji mirno dejal:

"Sem. Lahko odnesete."

Nič ni odgovorila. Vzela je krožnik izpred mene, pobrala z ropotom vilice in žlico, zaloputnila je vrata in šla.

Bartol, šolski upravitelj v Petiševcih, me je vedno, kadar sem končal v šoli pouk, pridržal pri sebi. Povabil me je v svoje stahovanje. Bil je dobra duša. Veselje sem mu bral na uvelih, blelih licih, ko sem se mudil pri njem.

Po končanem pouku me je počakal vedno v sobi. Njegova žena ni bila učiteljica. Najin pogovorov se ni nikoli udeleževala. Prinesla nama je na mizo,

kar je Bartol želel, potem pa je šla iz sobe. Tiha je bila kot senca.

"Oprostite, moja žena je take navade," mi je mnogokrat omenil. "Družbe ni navajena."

"Nič hudega," sem mu odvrnil in sem se smejal. On pa je dvignil košate, sive obrvi, zožil trepalnice in gledal skozi okno ter z očmi iskal med breskvami in nizkimi jablanami svojo ženo.

"Še takrat, ko prideta fanta domov, ne posesti med obiski pri nas," je menil. Vedel sem, da je omenil fanta samo zato, da bi o njiju spet govorila. Poznal sem ju. Starejši je bil Miha, že učitelj, mlajši pa Tomaž. Tomaž je končal medicino in praktičiral v Zagrebu. Ker sem bil tudi jaz nekaj semestrov v zagrebškem semenišču, so se na njini pogovori sukali skoraj vedno okrog zagrebškega življenja, katerega jaz niti nisem dobro poznal.

"Tako je tiha naša mama," je dejal toplo, ne da bi nehal gledati skozi okno. Prekrižal je suhe noge, kadil je cigareto in si podpiral glavo z roko.

Neslišno je spuščal dim iz ust in od časa do časa otreasal pepel v pepelnik, ki je stal sredi mize.

Sedel sem na stolu, obračal sem med prsti škatlo z vžigalicami. Pred mano je bila skodelica mleka.

Medlo jesensko sonce se je razlilo na polje, na drevje in na hiše, ki so se lepo videle skozi okno. Zadal se je bilo lendavske gorice, rumene in puste. Grozdje je bilo pobrano. Drevje je bilo golo. Veter se je igral z listjem, ga vrtil in nosil od sadovnjakov med njive. Ljudje so vozili po mehkih, zvoženih kolovozih reno. Beli, piramidasti vozovi so se pomikali med golimi njivami proti hišam. Redki ljudje so de-

lali pripognjeni nad zemljo, ki jim je dajala svoj poslednji blagoslov.

Tudi Bartolova žena je delala pripognjena na gredi. Midva sva molčala. Le ura je motila ta mir.

Ti trenutki so blagodejno vplivali na me. Topli veter, ki je tutil okrog voglov, je delal ozračje še bolj toplo.

Bartol je sedel nepremično za mizo, zrl je skozi okno in ni niti trenil z očmi. Premišljeval je o svojih fantih kot vedno. Star, upognjen je bil in bil je videti

međ črnim pohištvo kakor mrlič. Česa se je prav za prav še veselil? Pokoja? Ne! Prejbo potrkala smrt kakor pride po kojo.

"Ja, ja! Vse mineva, vse mineva," je dejal mehko, kakor da me nima namena motiti v počitku. "Mi gremo, drugi pridejo. To se ponavlja vsa tisoletja, odkar se je začelo življenje na zemlji."

(Dalje prihodnjič)

Naročajte, širite in čitajte "Enakopravnost!"

ZA VELIKO NOČ!

Pri nas si lahko nabavite okusno, doma soljeno in prekajeno meso, kot: šunke, žilodec, klobase, plečeta, itd. Pošljamo naročila tudi po pošti izven mesta. Vse meso je prvovrstno in dovažamo na dom.

Za praznike imamo tudi moko, sladkor, maslo, orehe (cele in jedra), bele rozine, medu, jajca, sadje, zelenjavo kot tudi popolno zalogo vsakovrstnega svežega mesa in grocerije. Najboljše vrste in po zelo znižanih cenah.

Se priporočamo.

Holmes Ave. Market

15638 HOLMES AVE., LI 1-8139

(Preje Asseg Market)

Naznanilo lastnikom avtov!

Poznani

FRANK RICH,

ki vodi popravilnico avtnih ogrodij in barvanje avtov pod imenom

RICH AUTO BODY

1078 East 64th Street

naznanja, da je prevzel dolgoletno popravilnico motorjev in zavor pod imenom TOM'S GARAGE v istem posloplju na 1080 East 64th Street.

Zdaj boste lastniki avtov imeli priliko dobiti popolno postrežbo z ozirom na vsa popravila na avtih.

Delo bo prvovrstno v vseh ozirih—se priporočamo.

FRANK RICH, lastnik

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

JOHN OBLAKA

1146 East 61st St.

HE 1-2730

ZAVAROVALNINO

proti

ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam, itd.

preskrbi

Janko N. Rogeli

6208 SCHADE AVE.

Pokličite:

ENdicott 1-0718

ZELO VAŽNO ZA VAS IN ZA VAŠE V JUGOSLAVIJI!

Za naše pošiljke se ne plača carine in davka v Jugoslaviji!

V naših cenah so VKLJUČENI VSI STROŠKI kakor tudi zasiguranje dostave do najbližje železniške, parobrodne ali poštne postaje, kjer stanuje prejemnik v Jugoslaviji.

V večini slučajih se dostavi naše pošiljke brezplačno na stanovanje prejemnika!

PAKETI DOSEŽEJO PREJEMNIKA V 10-15 DNEH!

Potom naše tvrdke lahko pošljete NEOMEJENO zalogo moke in paketov ENI IN ISTI OSEBI.

Naročila iz Kanade sprejemamo s plačilom v kanadskem denarju, z dodatnimi 12% k ceni!

Najfinejša MOKA v močnih vrečah po 100 FUNTOV na dom prejemnika \$10.25

Sveža KORUZNA MOKA v močnih vrečah po 100 FUNTOV \$9.00

SLADKOR v vrečah po 50 FUNTOV, dostavljen na dom prejemnika \$12.50

PAKET št. 1 — \$14.50 PAKET št. 2 — \$14.50 PAKET št. 3 — \$14.50

5 lbs sirove kave
10 lbs sladkorja
10 lbs riža
5 lbs spagheti
5 lbs svinjske masti
5 lbs mila za pranje

20 lbs bele moke
5 lbs sirove kave
10 lbs sladkorja
5 lbs mila za pranje
5 lbs svinjske masti

5 lbs sirove kave
10 lbs sladkorja
5 lbs riža
10 lbs spagheti
5 lbs svinjske masti
5 lbs mila za pranje

PAKET št. 4 — \$14.50

5 lbs sirove kave
1 lb čaja
10 lbs sladkorja
10 lbs riža
5 lbs svinjske masti

PAKET št. 5 — \$9.50

3 lbs sirove kave
1 lb čaja
5 lbs sladkorja
1 lb čokolade
1 lb kakao
1 lb mleka v prahu

PAKET št. 6 — \$20.—

10 lbs sirove kave
10 lbs sladkorja
10 lbs riža
10 lbs spagheti
10 lbs svinjske masti
10 lbs mila za pranje

Za druge vrste paketov, prosimo, da nam pišete za podrobnosti.

POŠLJITE NAROČILA, PISMA, DENARNE NAKAZNICE ALI MONEY ORDRE NA:

EXPRESS TRADING CORP.

EXPORT—IMPORT

27-18 40th AVENUE—LONG ISLAND CITY 1, N. Y.

TELEFON: STILWELL 6-9083